

ANALYSE KOSTENONDERZOEK WOO-VERZOEKEN

Op 13 mei 2026 verscheen een onderzoek naar de uitvoeringslasten van Woo-verzoeken. Het onderzoek is uitgevoerd door het bureau Sira in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Hieronder een samenvatting die het bureau van ACOI voor eigen gebruik heeft gemaakt voor de collegeleden. De analyse publiceren we tevens op de website van ACOI voor alle andere geïnteresseerden.

Vooraf

Het onderzoek levert waardevolle inzichten op over de uitvoering van de Woo. Dat komt doordat niet alleen kosten (in euro's en fte) zijn berekend, maar ook is onderzocht welke factoren de kosten verhogen of juist kunnen verminderen. In het rapport zijn bovendien vergelijkingen opgenomen tussen verschillende soorten overheidsorganisaties.

Wij achten de uitkomsten betrouwbaar. Sira heeft een zorgvuldige onderzoeksopzet gehanteerd. Informatie is opgevraagd bij een groot aantal, uiteenlopende overheidsorganisaties. Er is gebruik gemaakt van meerdere onderzoeksmethoden die elkaar aanvullen (vragenlijsten, tijdmetingen, interviews en validiteitschecks) en de opbrengst hiervan is uitvoerig verantwoord.

KOSTEN

Er is geen objectieve maatstaf om te bepalen wat de Woo mag kosten, maar de uitkomsten van het onderzoek zijn niet alarmerend.

- Het onderzoek berekent kosten op basis van de geschatte werkuren die ambtenaren besteden aan een Woo-verzoek. Het is voor het eerst dat de uitvoeringslasten op deze manier zijn gemeten, dus er is geen vergelijking mogelijk met eerdere jaren en/of de Wob.
- In totaal is bij de hele overheid in 2024 circa 995 fte ofwel €150 miljoen per jaar besteed aan de afhandeling van 25.000 Woo-verzoeken (gemiddeld 61 werkuren per verzoek). Dat is niet veel als je het vergelijkt met een verwante overheidstaak, namelijk met voorlichting. Alleen al bij de communicatieafdelingen van de beleidskernen van de ministeries (dus exclusief uitvoerende diensten) werkten 946 fte in 2025.¹

---

¹ Bron: [Fte-overzicht directies Communicatie kerndepartementen en DPC 2025 | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#). Genoemd in een artikel van Follow the Money.

- Grote gemeenten en ministeries ontvangen de meeste verzoeken per organisatie, wat logisch is gezien hun omvang en taken.
- Interessant is dat maar 60% van de Woo-verzoeken leidt tot een formeel besluit met openbaarmaking van documenten. De overige 40% wordt op een andere wijze afgehandeld, waaronder als informatieverzoek (12%, zie p.18).

WERKUREN EN DOORLOOPTIJDEN

De wettelijke afhandelingstermijn wordt in 1 op de 3 gevallen niet gehaald.

- In 2024 is 59% van de Woo-verzoeken afgehandeld binnen 6 weken en 66% binnen de wettelijke of de met een verzoeker afgesproken termijn (p.28-30).² Dus 1 op de 3 verzoeken heeft een langere doorlooptijd. Onze indruk is dat dit verschil tussen belofte en werkelijkheid onvrede voedt bij zowel behandelaars als verzoekers. Uit het [Woo-onderzoek 2025-2026](#) van de Open State Foundation, het Instituut voor Maatschappelijke Innovatie en de Universiteit van Amsterdam blijkt overigens een verbetering van de doorlooptijden bij de ministeries ten opzichte van eerdere jaren.
- Het grootste gedeelte van de doorlooptijd gaat bij een gemiddeld verzoek naar de stappen 'concretiseren en dossiervorming' (25-30%) en 'beoordeling en toetsen' (25-30%, inclusief lakken) (Figuur 9, p. 32).³

Ministeries besteden de meeste (werk- en doorloop) tijd aan een Woo-verzoek.

- Het onderzoek bevestigt het beeld dat ministeries meer werkuren besteden aan de afhandeling van een Woo-verzoek dan andere overheidsorganisaties (gemiddeld 102 uur per verzoek, versus gemiddeld 61 uur voor de hele overheid, zie p.6). Dat is volgens Sira niet enkel te verklaren uit het aantal en de complexiteit van verzoeken. Want ook grote gemeenten, die een vergelijkbare opgave hebben, doen het beter dan de ministeries.
- Sira wijst tevens op de lange absolute doorlooptijd voor goedkeuring van een besluit bij de ministeries.

POTENTIËLE BESPARINGEN IN DE UITVOERING

Overheidsorganisaties kunnen nog het nodige doen om Woo-verzoeken sneller af te handelen en zo ook kosten te besparen.

- Het onderzoek benoemt drie maatregelen met het grootste verbeterpotentieel: maatregelen die volgens de respondenten tijd besparen én die die nog niet breed worden toegepast. Aanvullend halen wij uit het rapport nog twee maatregelen (o.b.v. Tabel 11). Die worden al breder toegepast, maar nog niet unaniem.

² Binnen de wettelijke termijn betekent: binnen de standaard termijn van 4+2 weken, vermeerderd met eventuele extra tijd voor zienswijzen van derden of zoals afgesproken met verzoeker.

³ Er wordt in rapport onderscheid gemaakt tussen werkuren en doorlooptijd, maar voor dit punt leidt dit tot onduidelijkheid. In de samenvatting op p.5. staat: "Circa 90% van de tijd (= werkuren) wordt besteed aan de stappen uit Figuur 2. Het (inhoudelijk en juridisch) beoordelen en toetsen van de verzoeken, waaronder het lakken, kost daarvan het meeste tijd. De overige 10% van de inzet is besteed aan bezwaar- en beroepsprocedures en aan zienswijzeverzoeken van andere organisaties." Deze passage verwijst naar een grafiek op p.34. Maar daarin is – anders dan in de grafiek op p.32 over de doorlooptijd - geen onderscheid gemaakt tussen dossiervorming en beoordeling, en tellen dus alle stappen voor primair proces op naar 90%.

- Hieronder de top 5 van maatregelen die leiden tot een besparing in werkuren en/of de doorlooptijd van Woo-verzoeken. Waar relevant vermelden we werkwijzers die ACOI met en voor Woo-professionals maakt over het betreffende onderwerp.
  - *Aanschaf en doorontwikkeling zoeksoftware*. Onder meer voor zoeken door diverse systemen, rangschikken op relevantie, ontdebellen en voorbereiden van lakken. Overigens veronderstelt dit dat informatiespecialisten en/of Woo-behandelaars de benodigde autorisaties hebben om bijvoorbeeld ook mailboxen te doorzoeken.
  - *Betrekken verzoeker bij verzamelen van documenten (inventarisatie)*. In juni 2026 verschijnt de werkwijzer Samen Kiezen van ACOI die beschrijft hoe je dit kunt doen bij omvangrijke verzoeken.
  - *Strakker sturen op keuze belanghebbenden en termijn zienswijze derden*.^[1] Hierover brengt ACOI zomer 2026 een werkwijzer uit.
  - *Kortere parafenlijn (i.h.b. relevant voor ministeries)*: Opnieuw een aanwijzing dat het loont om dat Woo-professionals een stevig mandaat te geven. Eén akkoord of handtekening van een leidinggevende voor de afhandeling van een Woo-verzoek moet genoeg zijn.
  - *Snel contact en een eventueel concretiseringsgesprek met verzoeker*: Dit bevestigt het belang van de uitgangspunten van de Samenwerkwijzer van ACOI uit 2025. Inmiddels promoten we het gebruik hiervan via ambassadeurs, leerkringen en andere kennisactiviteiten.
- Er is geen duidelijke aanwijzing dat centraal organiseren leidt tot betere prestaties. Het wordt wel genoemd bij kwalitatieve uitvraag, maar bij de ministeries gebeurt veel centraal en gaat het toch slechter. Dit kan te maken hebben met interpretatie van respondenten over wat 'centraal' is.

LACUNES

Sira heeft de respondenten niet gevraagd of en hoe tijd bespaard kan worden bij de beoordeling en het lakken van documenten voor openbaarmaking.

- Terwijl dit wel een aanzienlijk deel van het werk is. Laksoftware kan al vrij goed persoonsgegevens herkennen, en het werken met vaste sjablonen voor formele stukken helpt, maar voor het overige is het (nu nog) echt mensenwerk.
- Waarschijnlijk kunnen behandelaars tijd besparen door documenten minder fijnmazig te beoordelen en de weegschaal eerder te laten uitslaan naar openbaarheid. Het omgekeerde - dus minder fijnmazig beoordelen en dan veiligheidshalve meer vertrouwelijk houden - kan niet, omdat de jurisprudentie vraagt om een beoordeling op passageniveau. Voor verbeteringen op dit onderdeel is een open bestuurlijke cultuur en een stevig mandaat voor Woo-behandelaren cruciaal. ACOI zal in 2027 mogelijk een werkwijzer uitbrengen over de beoordeling van documenten op openbaarheid.

Het onderzoek biedt onvoldoende inzicht in misbruik of onredelijk gebruik van de Woo.

- Slechts 2% van de Woo-verzoeken is volgens het rapport niet behandeld vanwege misbruik (p.18). Of hierachter een groter aantal zit, is niet onderzocht.
- Het rapport constateert wel een scheve verdeling: zeer complexe verzoeken maken 10% uit van het totaal aantal verzoeken, en 30% van de tijdsbesteding. Maar een complex verzoek staat in de gehanteerde definities niet gelijk aan misbruik of onredelijk gebruik.
- Het zou goed zijn om alsnog cijfers te verzamelen i.v.m. de evaluatie van de Woo. Bureau ACOI heeft op basis van hulpvragen en gesprekken het beeld dat er sprake is van een reëel knelpunt, dat tot onzekerheid en frustratie leidt bij bestuurders én Woo-behandelaars.